

Dva národní parky, jedna příroda.

Rozhovor s Dr. Franzem Leiblem, ředitelem Národního parku Bavorský les

vedl Pavel Hubený, přeložil Pavel Bečka

Národní park Šumava má s Národním parkem Bavorský les společnou hranici o délce asi 47 km. Společně pak oba národní parky pokrývají největší část souvislé přírodní krajiny centrální Šumavy a Bavorského lesa. Národní park Bavorský les je starší. Byl vyhlášen v roce 1970 mezi Roklanem a Luzným, postupně se ale jeho

rozloha zvětšila, takže dnes sahá až k Bayerisch Eisensteinu. A letos se zřejmě ještě rozšíří východním směrem.

S Franzem Leiblem, současným ředitelem Národního parku Bavorský les, vám dnes Pavel Hubený, jeho protějšek z Národního parku Šumava, toto nádherné území představí.

Dejme slovo nejdříve řediteli bavorského národního parku: Franzi, myšlenka na velké divoké území se nejdříve uskutečnila v Bavorsku. Slyšel jsem, že to nebyla ani tehdy lehká doba. Byli jste v Bavorsku první, že?

Ano, Národní park Bavorský les byl nejen prvním národním parkem v Bavorsku, ale také

v celém Německu. Při založení bylo třeba překonat mnoho překážek a výhrad. Zejména státní lesní úřady a myslivci měli k projektu velmi negativní postoj.

No ani na Šumavě to nebylo snadné. Ani u nás nebylo dlouho úplně jasno. Byly doby, kdy se na Správě národního parku slova suk-

cese nebo divočina vůbec neměla ve veřejném styku vyslovovat. Dlouho trval rozpor v tom, jestli se mají chránit scenérie tak, jak je známe, nebo skutečně divoká příroda. Která dokáže překvapit.

Koneckonců, takové překvapení přinášejí velké disturbance. Vichřice a lýkožrout smrkový. Odumře-li vzrostlý les na velké ploše, je to vždy pro mnoho milovníků přírody šok. Zdá se, že něco selhalo, že nás příroda opustila. A my máme nutkavý pocit, že jí musíme pomoci. Franzi, u vás k prvnímu takovému šoku došlo po roce 1983.

Rok 1983 byl v našem národním parku rozhodujícím rokem pro přirozený vývoj přírody. Poprvé nebyly lesnický zpracovány větší polomy, ale ponechaly se přirozenému vývoji. Byl to rok, kdy se poprvé stala skutečností filozofie národního parku „Přírodu nechat být přírodou“.

My na české straně jsme to poprvé prožili na Modravských slatích hned před 30 lety. Ale kupodivu už kolem roku 1993 bylo jasné, že budeme-li přírodě pomáhat, nakonec vše vytěžíme. Nejtěžší úkol před námi stál po orkánu Kyrill v roce 2007. Museli jsme se rozhodnout, jak velké plochy necháme bez zásahu, i když jsme věděli, že bude

následovat silná gradace kůrovce. Odumírání lesa nebylo bez politické ozvěny: byl vyměněn ředitel Správy a nový management hodlal nad kůrovcem slavně vítězit v klasickém lesnickém boji. Kyrill se ale nevyhnul ani vám.

Kyrill přišel krátce po vydání nové vyhlášky pro další péči o náš národní park. Jejím cílem bylo zachovat „zelené lesy starších tříd“ v rozšířené oblasti národního parku mezi Falkensteinem a Roklanem. Ale příroda nám prakticky přes noc ukázala, kdo je skutečným tvořitelem našich lesů. Naštěstí můj předchůdce dokázal politicky prosadit, aby alespoň část velkých větrných polomů zůstala nezpracována. A dnes vidíme, že tam opět vyrostla mladá horská smrčina. Oblasti, ve kterých se polomy lesnický zpracovávaly, vykazují časově zpožděný a v některých případech velmi řídký vývoj mladých lesů.

Podobné zkušenosti máme i ze Šumavy. Nakonec se ale ukázalo, že udržet si pevné nervy stálo za to. Na obou stranách hranice je teď obrovské souvislé území přirozeně se vyvíjejícího lesa. Možná největší území divoké přírody ve střední Evropě. Ale že došlo ke skutečnému naplnění myšlenky národního parku, vlastně potvrdil až monitoring a výzkumy. Bez jejich výsledků bychom asi i dnes špatně obhajovali přírodní procesy.

Přesně! Národní parky jsou důležitým místem k učení. Pozorováním přírodních procesů lépe porozumíme skutečné povaze našich lesů. A výborné je, že mnoho výsledků výzkumu získaných v našich dvou národních parcích lze také přenést do hospodářských lesů.

Ano, a nejde jen o výchovu školou povinné mládeže. Pozorováním přírodních procesů se učíme i my, kterým už zdaleka mává důchod... Poznávání je prostě nekonečná činnost.

To mě přivádí k tomu, abych zmínil, že společně s Národním parkem Bavorský les máme mnoho projektů zaměřených právě na monitoring. Díky spolupráci a evropskému financování dnes dokážeme říci, jak velkou populaci tetřeva, tetřívka či jeřábka v území máme. Jak se obnovuje přirozená druhová rozmanitost. Vždyť se plošně vrátili houby a brouci, o kterých jsme si

mysleli, že vyhynuli, a kteří pravděpodobně přežili v pralesovitých zbytcích porostů jako Boubín nebo Mittelsteighütte. A oba národní parky se staly kmenovým biotopem pro trvalou existenci rysa ostrovida, pušтика bělavého, bobra evropského či vlka obecného...

My v Bavorsku jsme přesvědčeni, že 50 let Národního parku Bavorský les a 30 let Národního parku Šumava udělalo naší přírodě dobře. Dřívější druhová rozmanitost se vrací a oba parky se ve střední Evropě staly centry biologické rozmanitosti. To je fantastický vývoj!

Aby tyhle druhy mohly přežít, je potřeba také usměrňovat návštěvnost. Tady kroky ke sladění klidových území teprve děláme. Na české straně nejsou jednoduché, ale přesto se pomalu naplňují. Jak návštěvnost řešíte aktuálně vy, Franzi?

My území, kde je omezen vstup jen na turistické trasy, říkáme jádrové území. Nachází se na přibližně 45 % plochy národního parku, zejména ve vyšších polohách, na rašelinistích a ve skalnatých oblastech. Více než polovina parkové plochy je volně přístupná všem, například při hledání hub nebo sbírání borůvek a malin.

Skvěle! My zatím plánujeme nové klidové území na 16 % území Národního parku Šumava. A čeká nás kolem toho ještě spousta práce. V tom nám kolegové z Bavorska hodně pomáhají. Musím říci, že Franz a jeho tým jsou skvělí partáci a je radost s nimi spolupracovat. Máme společné cíle a navzájem si pomáháme. A je radost, když se dílo daří!

Pavle, mám na jazyku úplně stejná slova! Je mi potěšením a ctí, že s Tebou a Tvým týmem mohu pracovat na takové přátelské a na odbornosti založené úrovni - ve prospěch naší společné přírody a lidí, kteří ji mají rádi.

Takže co popřát oběma národním parkům?

Ať se cíle naplní! A vznikne velké společné území divočiny!

Pro divoké lesy, volně žijící zvířata a pro potěšení milovníků přírody...

Přání k narozeninám od Dr. Franze Leibla

Když jsem 1. května 2011 nastoupil do funkce vedoucího Správy Národního parku Bavorský les, byl jsem plný očekávání, jak asi bude vypadat společná spolupráce s velkým sousedním Národním parkem Šumava. Po prvním kontaktu s jeho správou a tehdejším ředitelem národního parku jsem však prožil velké zklamání. Bylo mi jednoznačně vysvětleno, že memoranda Svobodného státu Bavorsko a České republiky o spolupráci mezi těmito dvěma národními parky již nejsou aktuální a že v nich uvedená prohlášení musí být revidována.

I následující ředitel národního parku se stejnou vervou sledoval cíle, které nejsou v souladu s národními parky. Místo mezinárodně uznávaného národního parku IUCN kategorie II chtěl přeměnit Šumavu na povrchní chráněné území pro ochranu druhů a biotopů v souladu s IUCN kategorie IV. Plodná, dobrá sousedská spolupráce s naším sousedním Národním parkem Šumava se mi v té době zdála nemožná. Na bavorské straně jsme měli dojem, že se česká strana nechce ani obsahově, ani tematicky ztotožnit s Národním parkem Bavorský les a že se opona v České republice uzavírá.

Díky bohu trvala tato sousedská krize jen krátkou dobu. Změna kurzu byla zahájena za ministra životního prostředí Brabce, kdy se novým šéfem národního parku na Šumavě stal Pavel Hubený. Od roku 2014 prožívají oba národní parky Šumava a Bavorský les zlatý věk v oblasti spolupráce, společného rozvoje národních parků a dobrých sousedských vztahů.

Dnes jsou obě správy národních parků v úzké, přátelské výměně a opakovaně vytvářejí přeshraniční partnerské projekty, které se vyplácejí i rozpočtově. Tímto způsobem mohlo být s vysokou finanční podporou EU společně zahájeno více než deset projektů v oblastech environmentální výchovy, biomonitoringu, biologie volně žijících živočichů, ochrany přírody atd.

Naše nasazení pro tyto dva významné národní parky v srdci střední Evropy je dnes považováno za úspěšný příběh. Oba parky nyní už potřetí obdržely od Federace Europarc certifikát Transboundary Parks. V Evropě jsou považovány za příklad toho, jak mohou velká chráněná území se společnou hranicí a odpovědností k přírodě prostřednictvím vzájemného porozumění, přátelství a otevřené vstřícnosti iniciovat společný rozvoj území ve prospěch přírody a člověka.

Přej oběma národním parkům dobrou společnou budoucnost a Národnímu parku Šumava: ad multos annos, milý oslavenčí!

Ředitelé křtí novou knihu o Národním parku Bavorský les vodou ze Šumavy. Foto Štěpán Rosenkranz